

پدافند غیرعامل شهر

تألیف:

دکتر یوسف درویشی

هیات علمی دانشگاه پیام نور

دکتر رضا قاسمی

دکترای تخصصی شهرسازی

دکتر عباس صفری

هیات علمی دانشگاه آزاد زنجان

سرشناسه : درویشی گلشن، یوسف، ۱۳۵۵ -
 عنوان و نام پدیدآور : پدافند غیر عامل شهر/تالیف یوسف درویشی، رضا قاسمی، عباس صفری.
 مشخصات نشر : تهران: سازمان جهاد دانشگاهی تهران، انتشارات، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۱۹۵ص: مصور.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۳-۴۲۱-۴
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : واژه نامه. کتابنامه.
 موضوع : دفاع غیرنظامی -- ایران
 موضوع : Civil defense -- Iran
 موضوع : مدیریت بحران
 موضوع : Crisis management
 شناسه افزوده : قاسمی، رضا [دکتر]، ۱۳۴۶-
 شناسه افزوده : صفری، عباس، ۱۳۴۲-
 شناسه افزوده : سازمان جهاد دانشگاهی تهران. انتشارات
 رده بندی : ۹۲۶ UA
 رده بندی دیویی : ۳۶۱.۵۰۰۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۷۷۱۱

♦ نام کتاب: پدافند غیر عامل شهر

♦ تألیف: یوسف درویشی - رضا قاسمی - عباس صفری

♦ ناشر: انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران

♦ ناظر چاپ: احمد آرش

♦ طراحی جلد: سعید صحابی

♦ لیتوگرافی: زاویه نور

♦ قیمت: ۳۵۰۰۰ ریال

♦ نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۸

ISBN:978-600-133-421-4

♦ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۳-۴۲۱-۴

www.jahat.ir

♦ نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۸۶ - ۱۳۱۴۵

nashr.jutt@gmail.com

♦ تلفن: ۶۶۹۵۴۳۶۸ تلفکس: ۶۶۴۶۴۹۴۱

♦ تلفن مراکز پخش: ۶۶۹۵۵۷۵۳-۶۶۹۵۴۳۶۸ خانه کتاب دانشگاه: ۶۶۹۷۳۴۲۳

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف یا ناشر تکثیر و کپی برداری نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مقدمه: ما شروع

ایران امروز در اشتباقت سعه و استقلال، گام‌های محکم و استواری برمی‌دارد. همه روزه درگوشه و کنار میهن ما - وانه‌های خودکفایی علمی و فنی نمایان می‌شوند و با عنایت و یاری خداوند متعال و درسایه تلاش و کوشش جامعه علمی و دانشگاهی حرکت به سوی مرزهای دانش شتاب بیشتری به خود می‌گیرد. ما را شکر می‌گوییم که این فرصت را به ما ارزانی کرد تا گام‌هایی هر چند کوچک در راه رشد و نشر دستاوردهای علمی و فرهنگی کشور برداریم، باشد تا با یاری خداوند منان و در پرتو همت اندیشمندان، نویسندگان، مترجمان و متخصصان مؤمن و متعهد بتوانیم در اعتلاء علمی کشور عزیزمان ایران سهمی داشته باشیم.

انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران در راستای وظایف خویش و به منظور رسیدن به اهداف علمی - فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران اقدام به انتشار آثار ارزشمند و مورد نیاز علمی و دانشگاهی می‌کند. در این راه از کلیه اساتید، پژوهشگران، صاحبان قلم و اندیشه دعوت به مشارکت و همکاری می‌شود.

فهرست مطالب

۵	مقدمه ناشر
۷	پیشگفتار
۱۹	فصل اول / مفاهیم و تعاریف
۱۹	مقدمه
۲۱	۱-۱ پدافند
۲۲	۲-۱ بلایا سانحه
۲۳	۳-۱ بحران
۲۳	۱-۳-۱ مقایسه بحران ناشی از تهاجم و بحران ناشی از حوادث طبیعی
۲۵	۲-۳-۱ تفاوت روش های اصلی پیشگیری در حوادث طبیعی و تهاجم ها
۲۶	۳-۳-۱ شباهت های بحران های ناشی از حوادث طبیعی و تهاجم
۲۶	۴-۳-۱ مدیریت بحران
۲۷	۴-۱ دفاع شهری
۲۷	۵-۱ دفاع غیر عامل شهری
۲۹	۶-۱ مفهوم تهدید
۲۹	۱-۶-۱ اهمیت شناخت تهدیدات
۳۰	۲-۶-۱ سطوح تهدید
۳۱	۳-۶-۱ ماهیت تهدیدات

۵۷.....	۲-۱۲-۳ ساخت پدافندی شهر در دوران معاصر ایران
۵۷.....	۲-۱۳ پدافند غیرعامل در ساختار شهرهای ایران
۵۸.....	۲-۱۴ اهمیت پدافند غیرعامل در شهر
۶۰.....	۲-۱۵ تهاجم‌های آینده و مدیریت شهری
۶۰.....	۲-۱۵-۱ سیر تحول تهاجم‌ها و شیوه‌های دفاع در مقابل آنها
۶۳.....	فصل سوم پدافند غیرعامل و فضای شهری
۶۳.....	۳-۱ مقایسه
۶۴.....	۳-۲ اهمیت، خطرات شهری در جنگ‌های آینده
۶۶.....	۳-۳ مفهوم فضای شهری
۶۸.....	۳-۴ ابعاد مطالعه فضایی
۶۸.....	۳-۵ عناصر فضای شهری
۶۹.....	۳-۵-۱ عنصر کالبدی و فیزیکی
۷۱.....	۳-۵-۱-۱-۱ سطح
۷۲.....	۳-۵-۱-۱-۱ جنس سطح
۷۲.....	۳-۵-۱-۱-۲ عملکرد سطح
۷۳.....	۳-۵-۱-۱-۳ شیب و شکل سطح
۷۳.....	۳-۵-۱-۲ جداره
۷۴.....	۳-۵-۱-۳ سقف‌ها
۷۶.....	۳-۶ آسیب شناسی فضاهای باز شهری
۷۸.....	۳-۷ اصول طراحی و تجهیز فضای باز مسکونی به منظور پدافند غیرعامل
۷۸.....	۳-۷-۱ اصل اول: لایه بندی فضا
۷۹.....	۳-۷-۱-۱ نحوه ترکیب توده و فضا
۸۰.....	۳-۷-۱-۲ سازماندهی فضایی توده
۸۲.....	۳-۷-۱-۳ فرم مصالح و اجزاء و عناصر محیط
۸۳.....	۳-۷-۲ اصل دوم محافظت پویا

- ۱۲۰-۴-۹-۱-۲ بافت ریزدانه و درشت دانه ۱۲۰
- ۱۲۰-۴-۹-۱-۳ بافت متراکم و پراکنده ۱۲۰
- ۱۲۲-۴-۹-۱-۳ فرم شهر ۱۲۲
- ۱۲۲-۴-۹-۱-۴ کاربری اراضی شهر ۱۲۲
- ۱۲۲-۴-۹-۱-۵ تأسیسات زیربنایی شهر ۱۲۲
- ۱۲۳-۴-۹-۱-۶ شریان‌های حیاتی ۱۲۳
- ۱۲۳-۴-۹-۱-۶ تأسیسات آب‌رسانی ۱۲۳
- ۱۲۴-۴-۹-۱-۶ تأسیسات برق ۱۲۴
- ۱۲۵-۴-۹-۱-۶ تأسیسات گاز ۱۲۵
- ۱۲۵-۴-۹-۱-۶ تأسیسات مخابرات ۱۲۵
- ۱۲۶-۴-۹-۱-۶ مولفه‌های پدافند غیرعامل و سازه‌های شهری ۱۲۶
- ۱۲۶-۴-۹-۱-۶ پنهان‌کار در شهر ۱۲۶
- ۱۲۶-۴-۹-۱-۶ ایجاد سازه‌های مقاوم شهری ۱۲۶
- ۱۲۷-۴-۹-۱-۶ پراکندگی عناصر کلیدی شهر ۱۲۷
- ۱۲۷-۴-۹-۱-۶ تعیین پناهگاه و جان‌پناه‌های شهر ۱۲۷
- ۱۲۸-۴-۹-۱-۶ پدافند غیرعامل در شهر الکترونیکی ۱۲۸
- ۱۲۸-۴-۹-۱-۶ ساختارهای تعیین‌کننده شهر در پدافند غیرعامل ۱۲۸
- ۱۲۹-۴-۹-۱-۶ موضوعات پدافند غیرعامل در فرآیند برنامه‌ریزی شهری ۱۲۹
- ۱۳۰-۴-۱۱-۱ استتار ۱۳۰
- ۱۳۲-۴-۱۱-۲ اختفا ۱۳۲
- ۱۳۳-۴-۱۱-۳ پوشش ۱۳۳
- ۱۳۳-۴-۱۱-۴ فریب ۱۳۳
- ۱۳۵-۴-۱۱-۵ جابجایی و تفرق ۱۳۵
- ۱۳۶-۴-۱۱-۶ پراکندگی ۱۳۶
- ۱۳۶-۴-۱۱-۷ مقاوم‌سازی ۱۳۶

۱۳۷.....	۴-۱۱-۸ اعلان خبر.....
۱۳۸.....	۴-۱۲ تدوین چشم انداز پدافند غیرعامل شهر.....
۱۳۸.....	۴-۱۳ شیوه برنامه ریزی پدافند غیرعامل تأسیسات شهر.....
۱۳۹.....	۴-۱۴ پدافند غیرعامل و برنامه ریزی طراحی شهری.....
۱۳۹.....	۴-۱۵ برنامه ریزی مکانی پدافند غیرعامل شهری.....
۱۴۰.....	۴-۱۶ حوزه های پدافند غیرعامل در برنامه ریزی شهری.....
۱۴۰.....	۴-۷ سند شهری جامع پدافند غیرعامل.....
۱۴۱.....	۴-۱۱-۱ ملاحظات پدافند غیرعامل در طرح جامع شهر.....
۱۴۱.....	۴-۱۷-۲ معیارهای پدافند غیرعامل در طرح های جامع شهری.....
۱۴۱.....	۴-۱۷-۲-۱ شناسایی اماکن حساس، حیاتی و مهم.....
۱۴۲.....	۴-۱۷-۲-۲ پدافند غیرعامل و کاربری شهری.....
۱۴۲.....	۴-۱۷-۲-۳ شاخص های مورد توجه در بخش شبکه های زیربنایی.....
۱۴۳.....	۴-۱۸ برنامه های پیشگیری در بحران های شهری.....
۱۴۴.....	۴-۱۹ توسعه شهری براساس اصول پدافند غیرعامل.....
۱۴۴.....	۴-۲۰ ملاحظات استقرار کاربری های تهدیدپذیر از خطرات پدافند غیرعامل.....
۱۴۵.....	۴-۲۰-۱ ضوابط پدافندی کاربری های مسکونی.....
۱۴۶.....	۴-۲۰-۲ ضوابط پدافندی مکانیابی آتش نشانی.....
۱۴۷.....	۴-۲۰-۳ ضوابط پدافندی کاربری بهداشتی درمانی.....
۱۴۸.....	۴-۲۰-۴ ملاحظات پدافند غیرعامل در طراحی تأسیسات زیربنایی شهری.....
۱۴۹.....	۴-۲۰-۴-۱ تأسیسات آب و فاضلاب.....
۱۵۱.....	۴-۲۰-۴-۲ تأسیسات گازی.....
۱۵۱.....	۴-۲۰-۴-۳ تأسیسات الکترونیکی.....
۱۵۲.....	۴-۲۰-۴-۴ مخابرات.....
۱۵۳.....	۴-۲۰-۴-۵ ضوابط خاص تأسیسات سوخت.....
۱۵۳.....	۴-۲۰-۴-۶ ضوابط خاص تأسیسات برق.....

فصل پنجم / پدافند غیرعامل و مدیریت شهری	۱۵۵
۱-۵ مقدمه	۱۵۵
۲-۵ ضوابط پدافندی پناهگاه‌های شهری	۱۵۵
۳-۵ ضوابط و اصول استقرار کاربری فضاهای سبز و باز	۱۵۶
۴-۵ ضوابط و اصول استقرار کاربری و ارتفاعات (توپوگرافی)	۱۵۷
۵-۵ پدافند غیرعامل و نیازهای کالبدی آن در شهر و حریم آن	۱۵۷
۶-۵ نقشه‌های استراتژی در شناسایی تجهیزات پدافند غیرعامل	۱۵۸
۷-۵ وین معیارهای ضوابط و مقررات پدافند غیرعامل	۱۶۰
۸-۵ مدل‌های برنامه ریزی فضای باز شهری	۱۶۲
۱-۸-۵ مدل امنیت	۱۶۳
۲-۸-۵ مدل استاندارد های	۱۶۴
۳-۸-۵ مدل فرم	۱۶۵
۴-۸-۵ مدل چشم انداز	۱۶۵
۵-۸-۵ مدل سیستم پارک	۱۶۵
۶-۸-۵ مدل جبرگرایی اکولوژیکی	۱۶۶
۹-۵ اصول مدیریت فضاهای باز شهری به منظور پدافند غیرعامل	۱۶۶
۱-۹-۵ مدیریت ترکیب توده و فضا	۱۶۶
۲-۹-۵ مدیریت قابلیت دسترسی	۱۶۹
۳-۹-۵ مدیریت توانایی انعطاف پذیری	۱۷۱
۴-۹-۵ مدیریت انعطاف پذیری فضای باز از منظر پدافند غیرعامل	۱۷۲
۵-۹-۵ مدیریت نحوه قرارگیری بلوک‌ها نسبت به فضای باز	۱۷۳
۶-۹-۵ مدیریت نحوه ساخت بافت از دیدگاه پدافند غیرعامل	۱۷۵
۷-۹-۵ مدیریت نحوه طراحی قطعات از دیدگاه پدافند غیرعامل	۱۷۶
۸-۹-۵ مدیریت نحوه ایمنی سازی فضاهای باز از منظر پدافند غیرعامل	۱۷۸
۹-۹-۵ مدیریت قابلیت‌های شهر در برخورداری از فضاهای باز پویا و مناسب	۱۸۰

۱۰-۵	اقلیمات مدیریتی و سیستمی در پدافند غیر عامل	۱۸۰
۱-۱۰-۵	مکان یابی Location	۱۸۰
۲-۱۰-۵	آمایش سرزمینی Spatial	۱۸۰
۳-۱۰-۵	اعلام خبر Early Warning	۱۸۱
۴-۱۰-۵	قابلیت بقاء survivability	۱۸۱
۵-۱۰-۵	استحکامات Fortification	۱۸۱
۶-۱۰-۵	سترسی ها	۱۸۱
۷-۱۰-۵	آموزش - فرهنگ سازی	۱۸۱
۱۱-۵	پدافند غیر عامل مدیریت بحران	۱۸۲
۱۸۵	فهرست منابع و مآخذ	۱۸۵